

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

Zagreb, 29. listopada 2025.

Analiza presude

Petrović i drugi protiv Hrvatske
zahtjevi br. 32514/22, 33284/22 i 15109/23

povreda čl. 8. stavka Konvencije – pravo na poštovanje obiteljskog života

***Propust vlasti RH da ispune pozitivnu obvezu pružanja vjerodostojnih informacija
o sudbini beba podnositeljica zahtjeva koje su navodno bile otete iz rodilišta
uzrok je povrede članka 8. Konvencije***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, 14. siječnja 2025. objavio je presudu u kojoj je utvrdio povredu čl. 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) zbog propusta Republike Hrvatske da ispuni svoju trajnu pozitivnu obvezu pružanja vjerodostojnih informacija o sudbini koja je zadesila djecu podnositeljica zahtjeva koja su navodno bila oteta iz rodilišta.

Tri podnositeljice zahtjeva iznijele su sumnju pred hrvatskim tijelima da njihova novorođena djeca (rođena između 1986. i 1994.), nisu umrla kako su tvrdila rodilišta, već da su bila oteta i nezakonito dana na posvojenje. Prva i druga podnositeljica zahtjeva rodile su u bolnici u Vukovaru. Druga podnositeljica kćer 1990., kada je Vukovar bio pod kontrolom hrvatskih vlasti, a prva podnositeljica je rodila sina 1993. i kćer 1994., kada taj grad više nije bio pod kontrolom hrvatskih vlasti. Nakon poroda, prva i druga podnositeljica vidale su svoje bebe u redovnim intervalima, sve dok ih bolničko osoblje nije obavijestilo da su one oboljele. Djeca podnositeljica (druge podnositeljice rođeno 1990. i prve podnositeljice rođeno 1993.), prebačena su u bolnicu u Novi Sad u Srbiji, navodno zbog specifičnog liječenja. Roditeljima je zatim priopćeno da su djeca umrla. Međutim, tijela djece im nisu predana. Djevojčica prve podnositeljice rođena 1994. trebala je biti prebačena u bolnicu u Novi Sad radi liječenja žutice, kada je navodno naglo oboljela i umrla u Vukovarskoj bolnici. Suprug prve podnositeljice zahtjeva inzistirao je da mu se preda tijelo djevojčice. Bolnica mu je predala tijelo radi pokopa. Majka prve podnositeljice zahtjeva, koja je bila prisutna kada su suprugu predali tijelo djevojčice, primijetila je da je tijelo predano im tijelo djeteta starijeg od njihovog. Sama prva podnositeljica zahtjeva nikada nije vidjela djetetovo tijelo. Treća podnositeljica rodila je dječaka 1986. godine u bolnici u Slavonskom Brodu. Njezino dijete činilo se potpuno zdravim. Dan nakon poroda, bolnički liječnik obavijestio ju je da dijete ima srčanu manu i da je umrlo. Nikada joj nije pokazano tijelo djeteta. Njezin suprug pokopao je tijelo koje mu je predano, a koje nije izgledalo kao njihovo dijete, no budući da je bio u šoku, u tom trenutku nije dovodio u pitanje identitet djeteta.

Krajem 2018. i tijekom 2019. tri podnositeljice su vidjele medijske izvještaje u Hrvatskoj o ženama koje su u Srbiji tragale za svojom „nestalom djecom”, rođenom početkom 1990-ih kao zdrave bebe, a koja su, prema liječnicima, iznenada oboljela i umrla ubrzo nakon

poroda ili su hitno bila prebačena u drugu bolnicu, gdje su navodno umrla, bez da je tijelo predano obitelji. Uočivši sličnosti s vlastitim iskustvima, obratile su se nevladinoj organizaciji „Roditelji nestalih beba Vojvodine” i započele tražiti bolničku i drugu dokumentaciju od bolnica i lokalnih vlasti. Ustanovivši brojne nepravilnosti i nedosljednosti u prikupljenoj dokumentaciji, počele su sumnjati da njihova djeca nisu umrla, već da su dana na nezakonito posvojenje. Podnijele su kaznene prijave državnim odvjetništvima u Hrvatskoj, tvrdeći da su njihovu djecu otele bolnički djelatnici. Njihove su prijave 2022. i 2023. godine odbačene uz obrazloženje da je kazneni progon za navodno kazneno djelo zastario.

Pred Europskim sudom podnositeljice zahtjeva su prigovorile zbog trajnog propusta države da im pruži informacije o tome što se doista dogodilo s njihovom djecom.

Dopuštenost

U odnosu prvu i drugu podnositeljicu Europski sud je utvrdio da je nadležan ispitati je li Hrvatska ispunila svoju pozitivnu obvezu prema podnositeljicama zahtjeva, unatoč činjenici što su djeca prve podnositeljice rođena u Vukovaru, 1993. i 1994., kada Vukovar nije bio pod kontrolom hrvatskih vlasti. Također, Europski sud je zaključio da je nadležan ispitati u kojoj mjeri je Hrvatska mogla poduzeti radnje u okvirima svoje teritorijalne suverenosti kako bi podnositeljicama pružila informacije o sudbini njihove djece koja su 1990. i 1993. premještena u Srbiju. Primijetio je da podnositeljice zahtjeva pred Sudom nisu prigovarale da Hrvatska snosi odgovornost za nestanke kao takve, iako ističu da njihova djeca nisu mogla biti premještena u Srbiju bez odluke bolničkog osoblja u Hrvatskoj, već su tvrdile da je došlo do povrede trajne pozitivne obveze tužene države da im pruži konačne i/ili vjerodostojne informacije o sudbini njihove djece. Takva pozitivna obveza za državu proizlazi iz članka 1. Konvencije jer je dužna osigurati poštovanje prava i sloboda koja se jamče Konvencijom ([Ilascu i drugi protiv Moldove i Rusije \[VV\]](#), br. 48787/99, stavak 313., ECHR 2004-VII). S tim u vezi, Europski sud je primijetio da ni ODO Vukovar nije dovelo u pitanje svoju nadležnost za ispitivanje navodne otmice djeteta druge podnositeljice zahtjeva, koje je premješteno u bolnicu u Srbiju, i posljedično odbio prigovor Zastupnice Republike Hrvatske koja je tvrdila da je Sud nema nadležnost *ratione personae* i *ratione loci* u ovom predmetu.

Analizirajući je li zahtjev podnositeljica spojiv *ratione temporis*, Europski sud je istaknuo da njegova vremenska nadležnost obuhvaća samo razdoblje nakon ratificiranja Konvencije, ali to podrazumijeva i naknadne činjenice koje se nastavljaju na već postojeće situacije koje su se dogodile prije ratifikacije ([Yağcı i Sargin protiv Turske](#), 8. lipnja 1995., stavak 40., serija A br. 319-A). U tom kontekstu, nestanak osobe je vrlo specifična situacija koju karakterizira trajna neizvjesnost, stoga nestanak nije samo "trenutni" događaj, već trajna situacija do koje dolazi zbog propusta pružanja objašnjenja o tome gdje se nalazi nestala osoba i koja joj je sudbina. U tim slučajevima, postupovna obveza države postoji sve dok se te okolnosti ne razjasne. Djeca podnositeljica zahtjeva neupitno su nestala ili preminula prije ratifikacije Konvencije u Hrvatskoj, ali budući da se radi o trajnoj situaciji Europski sud je nadležan ispitati propuste tužene države da ispuni svoje postupovne obveze na temelju Konvencije nakon datuma njezine ratifikacije. Europski sud je istaknuo da se rok od četiri mjeseca za podnošenje zahtjeva ne primjenjuje na trajne situacije. Naime, kada postoji situacija trajne povrede, četveromjesečni rok počinje teći iznova svaki dan sve dok trajna situacija ne prestane ([Sabri Güneş protiv Turske \[VV\]](#), br. 27396/06, stavak 54., 29. lipnja 2012.). Ipak, kad je riječ o nestancima, podnositelji zahtjeva ne mogu beskonačno čekati prije nego li podnesu zahtjev sudu. Ako je došlo do prekomjernog odgađanja nakon saznanja da istraga nije pokrenuta ili da je neaktivna, zahtjevi se mogu odbaciti kao nepravovremeni. Vraćajući se ovom predmetu

i imajući na umu činjenicu da je saznanje o smrti njihove novorođene djece moralo biti iznimno emocionalno uznemirujuće za podnositeljice zahtjeva i njihove bračne drugove, Europski sud nije podnositeljice krivio što su u relevantno vrijeme prihvatile kao istinite informacije djelatnika bolnice da su njihova djeca preminula. Tek kada su, mnogo godina kasnije, saznale za fenomen „nestalih beba“ u Srbiji i posumnjale da je njihovu djecu snašla ista sudbina, počele su aktivno slati upite bolnicama i lokalnim tijelima, a potom su nadležnim državnim odvjetništvima podnijele i kaznene prijave. Nadu podnositeljica zahtjeva da će domaća tijela primijeniti odredbe o zastari progona uzimajući u obzir trajnu prirodu kaznenog djela, Europski sud nije smatrao nerazumnom kao i činjenicu da su podnositeljice onda čekale okončanje tih postupaka prije nego li su se obratile Europskom sudu. Slijedom toga, Europski sud je zaključio da je zahtjev podnositeljica, u konkretnim okolnostima ovog predmeta, spojiv *ratione temporis* s Konvencijom te pravovremeno podnesen.

Konačno, Europski sud je odbio i prigovor Zastupnice RH da su podnositeljice u Hrvatskoj, putem ustavne tužbe i tužbe za naknadu štete protiv bolnice, imale na raspolaganju dostupno i djelotvorno pravno sredstvo koje su trebale iskoristiti prije obraćanja Europskom sudu te je utvrdio da članak 8. Konvencije u predmetu primjenjiv zbog čega je zahtjev podnositeljica spojiv i *ratione materiae* s Konvencijom. Slijedom svega navedenog, Europski sud je zahtjev podnositeljica proglasio dopuštenim.

Osnovanost

Sukladno dobro utvrđenoj sudskoj praksi Europskog suda, uživanje roditelja i djeteta u međusobnom društvu predstavlja temeljni element „obiteljskog života“ u smislu članka 8. Konvencije ([Monory protiv Rumunjske i Mađarske](#)¹, br. 71099/01, stavak 70., 5. travnja 2005.). U kontekstu članka 3. Konvencije, Europski sud je smatrao da se situacija srodnika nestalih osoba koji se drže u neznanju u pogledu sudbine njihovih voljenih osoba, može smatrati nečovječnom i ponižavajućom. Pritom bit povrede nije u tome da postoji ozbiljna povreda ljudskih prava u pogledu nestalih osoba, već u odgovorima i stavu vlasti prema situaciji o kojoj imaju saznanja ([Zorica Jovanović protiv Srbije](#)², br. 21794/08, stavak 69., ECHR 2013). Ako srodnici nestalih osoba preuzmu glavni teret razotkrivanja činjenica o sudbini nestalih osoba, a vlasti propuste dati odgovore na njihove zahtjeve za informacijama, to će se smatrati zanemarivanjem pozitivne obveze države da pronade nestale osobe i razotkrije njihovu sudbinu. Ta stajališta nastala u okviru članka 3. Konvencije, primjenjiva su *mutatis mutandis*, sukladno utvrđenju Europskog suda na kontekst pozitivnih obveza na temelju članka 8. u ovom predmetu.

Europski sud je nadalje primijetio da su hrvatske vlasti mogle istražiti što se dogodilo s bebama prve i druge podnositeljice zahtjeva dok su još bile u Hrvatskoj, točnije jesu li odvedene u Srbiju u druge svrhe osim liječenja, te jesu li neki pojedinci ili mreže koje djeluju u Hrvatskoj bili uključeni u odvođenje beba. Također su mogle zatražiti pomoć vlasti Srbije ako je bila potrebna ([Rantsev protiv Cipra i Rusije](#)³, br. 25965/04, stavak 307.-309., ECHR 2010 (izvadci)). Odgovor hrvatskih vlasti na traženje podnositeljica zahtjeva za informacijama o sudbini njihove djece uglavnom se sastojao u pružanju dostupne medicinske dokumentacije i dokumentacije iz matica. Međutim, kada su podnositeljice zahtjeva ukazale na nedostatke i nedosljednosti u toj dokumentaciji i zatražile ekshumacije, DNK testove i ispitivanje medicinskog osoblja i službenika matica, hrvatske vlasti nisu poduzele nikakve radnje, s izuzetkom vukovarske policije, koja se istraživala je li moguća ekshumacija djeteta prve

¹ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

² Analiza presude dostupna je i na [hrvatskom jeziku](#).

³ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

podnositeljice, zna li se lokalno groblje mjesto ukopa djeteta i vodi li vukovarska bolnica bazu podataka o tkivima uzetim za potrebe obdukcije.

Ujedno, Europski sud je istaknuo da je odgovor hrvatskih vlasti proizlazio iz njihova stajališta kako je rok zastare za svako kazneno djelo koje je moguće počinjeno u predmetima podnositeljica započeo teći na dan navodne smrti ili nestanka njihove djece te da je odavno nastupila zastara kaznenog progona. Kada je riječ o sumnji prve podnositeljice da njezino dijete nije preminulo, već je nezakonito dano na posvojenje, Europski sud je utvrdio da su hrvatske vlasti taj navod u potpunosti zanemarile i o njemu nikada nisu donijele nikakvu odluku. Naglašavajući značaj ovog problema, Europski sud je primijetio da podnositeljice nisu imale nikakav drugi pravni put kako bi utvrdile sudbinu svoje djece, iako se čini da postoje i druge žene koje sumnjaju da su im djeca tijekom 1980-ih i početkom 1990-ih oteta u hrvatskim državnim bolnicama, pri čemu su neka djeca premještena u bolnicu u Novom Sadu u Srbiji⁴. Pritom su hrvatske vlasti morale biti svjesne fenomena „nestalih beba“ i u hrvatskim bolnicama već od 2019. godine, kada su o njemu značajno izvještavali hrvatski mediji.

Navedena razmatranja bila su dostatna Europskom sudu za zaključak kako su hrvatske vlasti propustile ispuniti svoju pozitivnu obvezu na temelju članka 8. Konvencije jer nisu ispunile svoju trajnu pozitivnu obvezu pružanja vjerodostojnih informacija o sudbini koja je zadesila njihove bebe niti su stvarno razmotrili navode i sumnje podnositeljica da su njihove bebe otete iz rodilišta i dane na nezakonito posvajanje.

Za utvrđenu povredu, Europski sud je svakoj podnositeljici dodijelio 2.000 EUR na ime troškova i izdataka.

Izvršenje presude

Imajući na umu utvrđenja Europskog suda sukladno čl. 46. Konvencije te s tim u vezi navode istoga o potencijalnom broju podnositelja u sličnoj situaciji, kao i činjenicu da u Hrvatskoj trenutno ne postoji mehanizam koji bi budućim podnositeljima zahtjeva omogućio da utvrde sudbinu svoje djece, Europski sud je Republici Hrvatskoj naložio, da u roku od godinu dana, od datuma konačnosti ove presude, poduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se osigurala uspostava mehanizama usmjerenog na pružanje pojedinačne pravne zaštite svim roditeljima u situacijama sličnim onoj podnositeljica zahtjeva. U tom smislu, Europski sud je naveo i mogućnost donošenja posebnog zakona za izvršenje ove presude, kojim bi bilo osnovano i posebno neovisno tijelo s odgovarajućim ovlastima koje bi pojedincima moglo dati vjerodostojne odgovore o sudbini svakog djeteta i prema potrebi odgovarajuću naknadu štete.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2025. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

⁴Europski sud je naglasio postojeću mogućnost prijavljivanja nadvodnih otmica djece srbijanskim tužiteljima, koji su do 2020. sukladno Zakonu o izvršenju presude Zorice Jovanović dužni istraživati takva kaznena djela, kao i mogućnost podnošenja zahtjeva protiv Srbije pred Europskim sudom.